



Dato: 6. juli 2023  
Kontor: Nordatlantkontoret  
Sagsbeh: Julie Kjærulf  
Sagsnr.: 2021-490-0325  
Dok.: 2896764

## KOMMENTERET OVERSIGT

over

### **høringssvar om forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland**

(Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af samleje med barn med voldtægt, tilsnigelse af samleje, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)

#### **I. Høringen**

Et udkast til forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af samleje med barn med voldtægt, tilsnigelse af samleje, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) har i perioden fra den 7. juni 2023 til den 5. juli 2023 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, AmiAmi, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Børnerådet, Børnesagers Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Center mod Menneskehandel, CEPOS, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Røde Kors, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Denmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen Grønlandske Børn, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene,

Justitia, KFUKs sociale arbejde, Kredsdommerforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Kvinderådet, Kvinfor, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Lev Uden Vold, MIO (Børnetalsmanden), Nuna-tsinni Advokatit, Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland Kalaallit), Offerrådgivningen i Danmark, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet, Pro Vest, Qeqqata Kommunua, Red Barnet, Reden International, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Seksualpolitisk Forum, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Vestre Landsret, Voldtægtslovens Vilkår og Østre Landsret.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Det Kriminalpræventive Råd, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Grønlands Landsret, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Kommuneqarfik Sermersooq, Landsforsvareren i Grønland, MIO (Børnetalsmanden) Red Barnet, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Seksualpolitisk Forum, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

## **II. Høringsvarene**

### **1. Generelt**

**Vestre Landsret og Østre Landsret** ønsker ikke at udtale sig om lovudkastet.

**Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Retten i Grønland, Kommuneqarfik Sermersooq, Rigsadvokaten og Seksualpolitisk Forum** har ingen bemærkninger til lovudkastet.

**Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, MIO (Børnetalsmanden), og Red Barnet** er

generelt positive over for de foreslåede ændringer i kriminalloven, der skal være med til at sikre bedre beskyttelse for børn og unge mod digitale krænkelse.

**Grønlands Råd for Menneskerettigheder** bemærker, at det er vigtigt at fremtidssikre bestemmelserne i kriminalloven ved ikke at begrænse dem ved at lægge større vægt på fysiske overgreb end digitale overgreb.

**Det Kriminalpræventive Råd** bemærker, at der bør være større fokus på forebyggelse og oplysning, og det anbefales i den forbindelse, at der udarbejdes en grønlandsk strategi for forebyggelse af seksuelle krænkelse og en styrkelse af seksualundervisningen på relevante klassetrin.

*Justitsministeriet har noteret sig Grønlands Råd for Menneskerettigheders og Det Kriminalpræventive Råds synspunkter og bemærker i den forbindelse, at Grønlands Selvstyre har overtaget socialvæsenet og folkeskoleområdet.*

## **2. Om sidestilling af samleje med barn med voldtægt**

**Grønlands Råd for Menneskerettigheder** bemærker i forhold til den foreslåede ændring af kriminallovens § 77, stk. 2, om samleje eller andet seksuelt forhold til et barn, at det ikke fremgår, hvad begrundelsen er for fastsættelse af aldersgrænsen til 22 år.

*Det fremgår af pkt. 2.7.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Justitsministeriet fandt, at en aldersgrænse på 22 år, som også gælder efter reglerne om tiltalefrafald, er en hensigtsmæssig aldersgrænse i forhold til, hvornår et forhold mellem et barn og en voksen pr. definition er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge et frivilligt samtykke fra barnet til et seksuelt forhold. Det bemærkes i øvrigt, at tilsvarende hensyn lå til grund for lovændringen i Danmark i 2022, og at det endvidere er Justitsministeriets opfattelse, at disse hensyn også gør sig gældende for Grønland i forhold til fastsættelse af en aldersgrænse på 22 år.*

## **3. Om sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt**

**Grønlands Råd for Menneskerettigheder** anfører, at Justitsministeriet i forlængelse af overvejelserne om tilsnigelse, bør forholde sig til fænomenet ”stealththing”, altså situationer, hvor der fjernes prævention umiddelbart

inden penetrering, uden modpartens viden eller samtykke. En sådan handling er ligeledes udtryk for manglende respekt omkring partnerens samtykke, personlige sikkerhed og integritet.

**Institut for Menneskerettigheder** anfører, at der hersker tvivl om samspillet mellem den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse (§ 77, stk. 1) og kriminaliseringen af seksuel udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering i kriminallovens § 78, stk. 1. Instituttet anbefaler på den baggrund, at Justitsministeriet og Naalakkersuisut foretager en analyse af samspillet mellem kriminallovens § 77, stk. 1 og § 78, stk. 1 og genovervejer, hvordan udnyttelse af en persons psykiske eller kognitive handicap til at skaffe sig samleje med vedkommende kriminaliseres.

*Tilsnigelse af samleje udgør en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret, der kan sidestilles med visse typer af voldtægt efter den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Udover samtykke til selve samlejet bør der således også stilles krav om samtykke til samleje med den person, samlejet foregår med, hvis der ikke skal straffes for voldtægt. Formålet med lovforslaget er derfor at sidestille tilsnigelse af samleje med voldtægt, så tilsnigelse af samleje fremover også karakteriseres som voldtægt, uden at det allerede fastlagte samtykkebegreb i kriminallovens § 77, stk. 1, berøres.*

*Justitsministeriet bemærker desuden, at personer med handicap i lighed med alle andre er omfattet af beskyttelsen i kriminallovens § 77, stk. 1, og at der således i de situationer, hvor betingelserne for, at der er tale om voldtægt, er opfyldt, vil kunne dømmes efter § 77, stk. 1. Der kan dog forekomme situationer, hvor personen med psykisk eller kognitivt handicap frivilligt har haft samleje med en person og tilkendegiver dette, men hvor der alligevel foreligger en udnyttelse eller et misbrug af handicappet fra gerningsmandens side. I forbindelse med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse vurderede Straffelovrådet derfor, at kriminaliseringen i straffelovens § 218 om udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering til at skaffe sig samleje burde opretholdes. Justitsministeriet finder, at de samme hensyn gør sig gældende for kriminallovens § 78, stk. 1, og har i den forbindelse ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Straffelovrådets vurdering.*

*Det er i øvrigt Justitsministeriets opfattelse, at emnet "stealththing" ligger uden for rammerne af nærværende lovforslag. Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at ministeriet er ved at undersøge problemstillingen,*

*herunder gennem dialog med anklagemyndigheden og relevante organisationer og ved at indhente oplysninger om, hvordan andre lande forholder sig til emnet.*

#### **4. Øvrige bemærkninger til lovforslaget**

**Grønlands Landsret** anfører, at de foreslåede ændringer i kriminallovens kapitel 18 vil medføre en juridisk kompleksitet, som kan udfordre det grønlandske første instans system, hvor de professionelle aktører som udgangspunkt ikke har en juridisk universitetsuddannelse. Landsretten bemærker i den forbindelse, at lovgiver bør overveje, om der i lovforarbejderne skal gøres bemærkninger om forsvarerbeskikkelse i sager, hvor der rejses forsvarerbeskikkelse efter kriminallovens kapitel 18, jf. retsplejelovens § 322, stk. 1 og 2, og i den forbindelse overveje, om autoriserede forsvarere, der ikke har en juridisk universitetsuddannelse, kan yde tiltale det fornødne forsvar.

**Landsforsvareren i Grønland** udtrykker bekymring for udformningen og anvendelsen af reglerne om beskikkelse af forsvarer i kriminalsager. Landsforsvareren anfører i den forbindelse, at de foreslåede ændringer af kriminalloven vil øge kompleksiteten og udfordre fagligheden ved de autoriserede forsvarere.

*Det fremgår af retsplejelovens § 322, stk. 1, at ved kredsretterne beskikkes en autoriseret forsvarer. Det fremgår videre af bestemmelsen stk. 2, at i sager af ganske særlig alvorlig karakter beskikker retten en advokat som forsvarer, hvis hensynet til forsvaret gør det påkrævet. Ifølge bemærkningerne til retsplejelovens § 322, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side. 1448-1449, skal kredsretten herved foretage to vurderinger. For det første skal det vurderes, hvorvidt den konkrete sag må anses som ganske særlig alvorlig. Det vil typisk være tilfældet ved sigtelser for bl.a. manddrab eller særlig grove tilfælde af vold eller voldtægt. For det andet skal det vurderes, om hensynet til forsvaret gør det påkrævet, at der beskikkes en advokat som forsvarer. Kredsretten skal således foretage en konkret vurdering af, hvorvidt sagen på baggrund af dens alvor rummer sådanne problemstillinger, at sigtede bør have en advokat som forsvarer. Har sigtede afgivet en tilståelse, som forekommer bestyrket ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, vil det således ofte ikke være påkrævet at beskikke en advokat som forsvarer, selv om der er tale om en ganske særligt alvorlig sag om f.eks. manddrab. På den anden side kan også tilståelsessager være så komplekse, at forsvareren bør være advokat. Det er Justitsministeriets opfattelse, at det i*

*vurderingen af sagens kompleksitet også indgår, om sagen er juridisk kompleks.*

*Justitsministeriet kan i øvrigt oplyse, at der på baggrund af drøftelser i Rådet for Grønlands Retsvæsen i september 2022 nedsættes en arbejdsgruppe om professionalisering af retsvæsenets aktører i kriminalsagskæden i Grønland. Det er hensigten, at arbejdsgruppen skal analysere mulighederne for at øge professionaliseringen af retsvæsenets aktører og på baggrund heraf komme med forslag til konkrete initiativer, som skal sikre en effektiv og tidsvarende retspleje med en høj retssikkerhed for borgerne i Grønland. Det vil bl.a. kunne omfatte reglerne om forsvarerbeskikkelse og det frie forsvarervalg i retsplejelovens §§ 321-328. Kommissoriet for arbejdsgruppen er under udarbejdelse og nedsættelsen af arbejdsgruppen forventes at blive drøftet på det næstkommende møde i Rådet for Grønlands Retsvæsen i september 2023.*

### **III. Lovforslaget**

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været sendt i offentlig høring, indeholder det fremsendte lovforslag ikke indholdsmæssige ændringer, men der er foretaget visse ændringer af sproglig og lovteknisk karakter.